
ВПЛИВ АНІМАЦІЙНИХ ПРОГРАМ НА ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Олександра Благій, Олена Андрєєва

Резюме. Теоретически обоснована технология разработки анимационных программ, которая включает организационный, содержательно-методический, мотивационный компоненты. Выделены основные функции и признаки анимационных программ. Подтверждена эффективность этих программ в повышении психоэмоционального состояния, формировании мотивации к здоровому образу жизни и социализации детей школьного возраста.

Ключевые слова: анимация, программы, психоэмоциональное состояние, дети школьного возраста.

Summary. The paper presents a theoretical basis for the development of technology of animation programs which includes: organizational, content-methodical, motivational components. Identified the main functions and features of animation programs. The efficiency of animation programs to improve the mental and emotional state, the formation of motivation for a healthy lifestyle and socialization of children of school age.

Key words: animation, psycho-emotional state, programm, children of school age.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні у зв'язку з інтенсифікацією навчального процесу спостерігається зниження рухової активності школярів, що негативно позначається на стані їхнього здоров'я [4, 8]. Ситуація загострюється з огляду на зростаючу популярність у дитячому і молодіжному середовищі привабливих видів нефізичної діяльності (ігрові автомати, комп'ютерні ігри тощо) [8]. Проблема організації вільного часу школярів — дуже складна й суперечлива. Великий обсяг неорганізованого вільного часу школярів і невміння ним розпоряджатися зумовлює виникнення соціальних проблем [2–4]. Тому актуальною є розробка спеціальних програм проведення вільного часу. Зараз іде активний процес становлення нових форм реалізації вільного часу, сутність якого полягає у переході від масових до індивідуальних форм [1, 3, 5–7]. Це, проявляється, насамперед, в елітарності ряду дозвілєвих установ, недоступності їх для широких верств населення. Масові форми реалізації вільного часу, на які, в основному, були орієнтовані численні будинки й палаци культури, клуби й центри дозвілля, припиняють своє існування. Однак слід зазначити появу додаткових продуктів у комерційному секторі, наприклад, спеціальних програм організації дозвілля для дітей і молоді. Саме тому темою нашого дослідження постала розробка анімаційних програм для дітей шкільного віку.

Розвиток рекреаційних послуг для дитячої категорії — це першочергове завдання нашого суспільства. Адже саме засобом дитячої рекреації можливо попередити й уникнути багатьох проблем, які можуть виникнути у майбутньому. Рекреація є однією з найбільш важливих напрямів

відновлення сил людини, оскільки безпосередньо відповідає за виховання здорового майбутнього покоління.

Дослідження виконано згідно зі Зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. за темами 3.9 «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу і рекреації» (номер держреєстрації 0111U001735) та «Історичні, теоретико-методологічні засади формування рекреаційної діяльності різних груп населення» (номер держреєстрації 0112U007808).

Мета дослідження — з'ясувати ефективність анімаційних програм у підвищенні психоемоційного стану, формуванні мотивації до здорового способу життя й соціалізації дітей шкільного віку.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури; педагогічні; соціологічні; психологічні; методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Досліджуючи значення організації рекреаційної діяльності, слід визначити сутність поняття «анімація», окреслити її завдання. За етимологією слово «анімація» (лат. «anima» — душа, повітря, вітер) означає насагу, натхнення, залучення до руху, до активної діяльності, стимулювання життєвих сил.

Анімація розглядається як робота над розробкою спеціальних програм проведення вільного часу. Анімаційні програми включають спортивні й рухливі ігри, змагання, танцювальні вечори, карнавали, ігри, хобі, заняття, що входять у сферу духовних інтересів, різні тематичні заходи й тренінги.

Цілеспрямований комплексний вплив на людину під час його дозвілля вирішує проблему ста-

новлення, розвитку, збереження й відновлення її здоров'я (фізичного, психічного, соціального). Саме ці складові здоров'я визначають типологію напрямків анімації. Так, за смисловим навантаженням виділяють спортивну, інтелектуальну, соціальну анімацію.

Потужним фактором всебічного розвитку організму і зміцнення здоров'я дітей є спортивна анімація, в основі якої є здоровий спосіб життя та головні функції — збереження і зміцнення здоров'я. Спортивна анімація спрямована на розвиток і зміцнення фізичних кондицій людини під час дозвілля. Інтелектуальна анімація спрямована на розвиток і зміцнення інтелектуальних ресурсів людини під час дозвілля, що також дуже важливо для розвитку особистості. Інтелектуальні ігри, які сприяють розвитку розумових і творчих здібностей дитини в усьому розмаїтті. Саме в грі проявляються і розвиваються різні сторони його особистості, задовольняються інтелектуальні та емоційні потреби, формується характер.

Соціальна анімація спрямована на прищеплення якостей та цінностей, які допоможуть дітям адаптуватися до соціального середовища і, як наслідок, розвинути власну особистість. Рухливі та рольові ігри мають величезне значення у розвитку особистості дитини та становленні її в суспільстві, вмінні знаходити спільну мову з однолітками при особистому контакті. Сьогодні діти, як ніколи, потребують соціалізації особистості, що спричинено багатством факторами. Зокрема, науковий прогрес — найбільш потужний фактор, адже наявність комп'ютерних технологій майже цілком замінила живе спілкування підлітків. Інтелектуальний рівень дітей зараз набагато вище, ніж у попередніх поколіннях.

У результаті проведених досліджень нами запропоновано технологію розробки анімаційних програм, яка включає організаційний (спрямований на виконання прийнятих рішень, які виконують конкретні люди: аніматори, учасники анімаційних програм), змістовно-методичний (концепції проведення анімаційного заходу, які закладають певні принципи навчання і виховання, програми, плани, методику проведення заходів), мотиваційний (підвищення мотивації у дітей до здорового, активного, способу життя, до відвідування різних дозвіллевих анімаційних програм тощо) компоненти (функції).

Для цільового конструювання анімаційних програм було застосовано такі функції:

- компенсаційну — зменшує фізичне і психічне стомлення повсякденного життя;
- стабілізуючу — створює позитивні емоції і стимулює психічну стабільність;
- оздоровчу — спрямована на відновлення і розвиток втрачених фізичних сил людини;

- інформаційну — дозволяє одержати нову інформацію про країну, регіон, людей тощо;

- освітню — дозволяє придбати і закріпити в результаті яскравих вражень нові знання про навколишній світ;

- удосконалюючу — сприяє інтелектуальному та фізичному розвитку;

- холістичну — вносить різноманітність та радість у повсякденне життя людини, створюючи святкову атмосферу.

При розробці анімаційних програм було враховано вік (залежно від віку дітей було укладено різні за смисловим навантаженням програми) і стать учасників (хлопчики і дівчатка мають різні уподобання), соціальний стан, національність (особливості культур і традицій); стиль життя (переважні інтереси дитини); стан здоров'я (особливо це важливо при розробці програм спортивної анімації).

Основними принципами розробленої програми є:

- підпорядкування усіх заходів програми спільній меті та спільному сценарію;

- систематичне застосування ігор, вправ, спрямованих на формування мотивації до здорового способу життя, занять фізичною культурою, зміцнення здоров'я дитини;

- органічне поєднання різних видів ігрової діяльності, спрямованих на розвиток фізичних якостей рекреантів (гнучкості, витривалості, м'язової маси, сили тощо) із відновленням психоемоційного стану і отриманням задоволення;

- використання у роботі з дітьми набору нестандартних видів діяльності, які не потребують особливого обладнання і спеціальних приміщень;

- обов'язкове включення теоретичної інформації з питань організації рекреаційної діяльності та ведення здорового способу життя.

Рекреаційний ефект анімаційних занять із дитячим контингентом залежить від методично правильно підбраного чергування навантажень і відпочинку з урахуванням фізіологічно очікуваного рівня рухової активності відповідно до віку рекреантів; комплексного, обґрунтованого поєднання різних рекреаційних ресурсів і методів рекреації;

- створення умов для самореалізації рекреантів, задоволення їх емоційної сфери.

У результаті впровадження розробленої технології було виявлено позитиву динаміку психоемоційного стану школярів (рис. 1).

Результати проведених досліджень свідчать, що до впровадження запропонованої технології в основному спостерігався середньо виражений стан радості (29 %) і дратівливості (30 %), але добре виражений стан нудьги (41 %), а після впровадження стан захоплення став яскраво вираженим

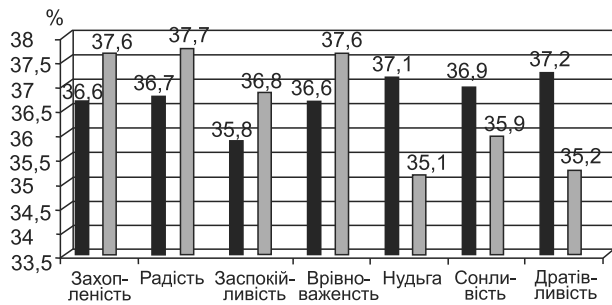

Рисунок 1 — Динаміка психоемоційного стану школярів (за методикою «Градусник» (Н. П. Фетіскін)):

■ — до заняття; □ — після заняття

(60 %), а стан нудьги, байдужості (22 %) і роздратованості (21 %) — слабо вираженими.

Для оцінювання сформованості мотивації було проведено анкетування в два етапи (до і після впровадження технології) з метою з'ясувати вплив програми на мотивацію підлітків до здорових взаємин із протилежною статтю. Перший етап анкетування передбачав з'ясування поглядів підлітків на взаємини з протилежною статтю. Анкета складалася з 12 питань, відповіді, на які свідчили про позицію егоїзму або самовіддачі у взаєминах.

Другий етап анкетування проводили з метою визначення, чи змінилися погляди підлітків і їх позиціонування у відносинах із протилежною статтю, у результаті виховної та пізнавальної роботи програми. Друга анкета складалася також із 12 питань, ідентичних за інформативністю, але перефразованих. До тренінгу підлітки мали яскраво виражене переважання позиції егоїзму у відносинах (70 %) над позицією самовіддачі (30 %), а після тренінгу — підвищення позиціонування до самовіддачі та поваги у взаєминах з протилежною статтю до 45 %, а рівень позиції егоїзму знизився до 55 %.

Було встановлено що одні й ті ж самі учні стали ходити більш систематично (на 15 %) після проведення програми.

Висновки. Аналіз ефективності запропонованої технології дозволяє констатувати покращення психоемоційного стану школярів. Проведені дослідження дозволяють рекомендувати запропоновані анімаційні програми в практику роботи з дитячим контингентом.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та упровадженні анімаційних програм для осіб зрілого віку.

Література

1. Аванесова Г. А. Культурно-досуговая деятельность / Г. А. Аванесова. — М.: Аспект пресс, 2006. — С. 66—77.
2. Демченко О. А. Социально-культурные технологии рекреации городского населения: дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.05 «Социальная педагогика» / О. А. Демченко. — М., 2007. — 211 с.
3. Клеменко А. Э. Психологические факторы разработки и реализации программ физической рекреации в сфере организованного отдыха: дис. ... канд. псих. наук: спец. 19.00.07 «Педагогическая психология» / А. Э. Клеменко. — М.: РГБ, 2003. — 224 с.
4. Ковальова Н. Технологія проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності старшокласників / Н. Ковальова, О. Андреева // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. — 2012. — № 2. — С. 29—34.
5. Королинская С. В. Клубная форма организации досуга студентов: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. наук по физ. воспитанию и спорту: спец. 24.00.02 «Физическая культура, физическое воспитание разных групп населения» / С. В. Королинская; ЛГИФК. — Л., 2007. — 20 с.
6. Пацалюк К. Обґрунтування технології рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчого клубу / К. Пацалюк, О. Андреева // Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 15: Наук.-пед. пробл. фіз. культури. — К., 2011. — Вип. 8. — С. 171—175.
7. Рыжкин Ю. Е. Социально-психологические проблемы физической рекреации: монография / Е. Ю. Рыжкин. — СПб.: РГПУ им. А.И.Герцена, Изд-во СПб ГПУ «Нестор», 2005. —165 с.
8. Чернявський М. В. Оптимізація фізичного виховання молодших школярів засобами рекреації / М. В. Чернявський // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту: зб. наук. пр. за ред. С. С. Єрмакова. — Х.: ХДАДМ, 2009. — № 11. — С. 132—134.

References

1. Avanesova G. A. Cultural recreational activity / A. G. Avanesova. — Moscow : Aspect press, 2006. — P. 66—77.
2. Demchenko O. A. Socio-cultural technologies of urban population recreation: diss. ... Cand. of Sci. in pedagogy : special. 13.00.05 «Social pedagogics» / O. A. Demchenko. — Moscow, 2007. — 211 p.
3. Klemenko A. E. Psychological factors of development and implementation of physical recreation programs in the area of organized recreation: diss. ... Cand. of Sci. in psychology: special. 19.00.07 «Pedagogic psychology» / A. E. Klemenko. — Moscow: RSL, 2003. — 224 p.

4. *Kovaliova N.* Technology of planning of health-improving and recreational activities for high school students / N. Kovaliova, O. Andreeva // Theory and methods of physical education and sports. — 2012. — N 2. — P. 29—34.

5. *Korolinskaia S. V.* Club form of leisure organization for students: autoref. of diss. for the degree of Cand. of Sci. in pedagogy: special. 24.00.02 «Physical culture physical education of different population groups» / S. V. Korolinskaia; Lviv State University of physical culture. — Lviv, 2007. — 20 p.

6. *Patsaliuk K.* Substantiation of technology of recreational activity in health and fitness club / K. Patsaliuk, O. Andreeva // Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Dragomanova. Ser. 15: Scientific and pedagogical problems of physical culture. — Kyiv, 2011. — Issue 8. — P. 171—175.

7. *Ryzhkin Yu. Ye.* Social and psychological problems of physical recreation: monograph / Ye. Yu. Ryzhkin. — St. Petersburg: A. I. Hertsen RSPU, Publ. House «Nestor». — 2005. — 165 p.

8. *Cherniavskii M. V.* Optimization of primary school students physical education through means of recreation / M.V. Cherniavskii // Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports: collected scientific papers, ed. by S. S. Yermakov. — Kharkiv: Kharkiv State Academy of Design and Arts, 2009. — N 11. — P. 132—134.

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ
olena.andreeva@gmail.com
blagiy-s@bigmir.net

Надійшла 19.03.2013